

ALUTAGUSE VALLAVOLIKOGU

OTSUS

Iisaku

27. august 2020 nr

Alutaguse valla Estonia pumphüdroelektrijaama detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande vastuvõtmine ja avalikule väljapanekule suunamine

Alutaguse valla Estonia pumphüdroelektrijaama detailplaneeringu (edaspidi *detailplaneering*) koostamine ja keskkonnamõju strateegiline hindamine (edaspidi *KSH*) algatati Alutaguse Vallavolikogu 23.08.2018 otsusega nr 96. Detailplaneeringu koostamisest huvitatud isik on Eesti Energia AS ning planeeringu koostamise konsultant Skepast&Puhkim OÜ (töö nr 2019-0012).

Planeeringu koostamise esimeses etapis koostati planeeringu lähteseisukohad ja KSH väljatöötamise kavatsus, mis on detailplaneeringu koostamise ja KSH läbiviimise aluseks.

Planeeringuala asub Alutaguse vallas Väike-Pungerja külas Estonia kaevanduse territooriumil olemasolevast aherainepuistangust põhjas. Planeeringuala hõlmab Puistangu (49802:002:0396, jäätmeoidlamaa 100%) kinnistut ja osaliselt Estonia tööstusala (49802:002:0450, tootmismaa 75% ja jäätmeoidlamaa 25%) kinnistut. Tegemist on olemasoleva tööstusmaastikuga, kus asub olemasolev aherainepuistang kõrgusega maksimaalselt 60 meetrit. Planeeringuala suuruseks on ligikaudu 65 ha.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on leida kõige optimaalsemad tingimused Estonia pumphüdroelektrijaama (edaspidi *PHEJ*) rajamiseks elektritootmise ja Eesti elektrisüsteemi tasakaalustamise eesmärgil, kasutades ära suurtööstuse ja kaevandamise tagajärjel tekkinud tehiskeskkonda - Estonia kaevanduse tööstusterritooriumi osaliselt aheraine-puistanguga kaetud ala ning maa-aluseid kaeveõõnsusi. Maapealse alustarindi ehitusmaterjalina kavandatakse kasutada teiste võimalike ehitusmaterjalide asemel põlevkivi kaevandamise käigus tekkivat aherainet (kaevandusjäätmete taaskasutus). Lisaks planeeritavale PHEJ-le annab võimaluse taastuenergia osakaalu suurendamiseks ka PHEJ maapealse alustarindi lõunanõlva kavandamine selliselt, et sinna on võimalik rajada päikesepark.

Detailplaneeringuga tehakse ettepanek olemasolevast Estonia tööstusala katastriüksustest eraldada maa-ala ja liita see olemasoleva Puistangu katastriüksusega. Planeeritava krundi suurus on 651 054 m², planeeringujärgne sihtotstarve on 100% elektrienergia tootmise ja jaotamise ehitise maa (OE) ja katastri sihtotstarve 100% tootmismaa.

Hoonestusala käsitletaval alal on määratud maksimaalse võimalikuna. Lubatud maksimaalne ehitusõigus hoonetele ja rajatistele on 520 843 m², täisehitus 80%. PHEJ koosneb maapealsest ning maa-alusest osast ja neid ühendavatest rajatistest. PHEJ koguvõimsus on kuni 50 MW, sh reservuaaride (nii maapealse kui ka maa-aluse reservuaari) kasulik maht kuni 500 000 m³. Detailplaneeringuga on kavandatud maapealse alustarind ülemisele veereservuaarile suhtelise kõrgusega kuni 100 m.

Detailplaneeringu lahenduses on välja toodud võimalikud neli alternatiivset lahendust, millede puhul võimalikud kõrgused rajatavale alustarindile maapinnal oleks vastavalt kas 45 m, 65 m, 85 m või 100 m. Veereservuaaride kasulik maht vastavalt 500 000 m³, 450 000 m³, 400 000 m³ ja

350 000 m³. Tegelik veekogus võib olla 10-15% suurem ning see täpsustub hilisema projekteerimise käigus. Alternatiivsed lahendused põhinevad asjaolul, et ülemise veereservuaari maapealse alustarindi suhteline kõrgus, selle rajamiseks vajalik aheraine kogus, veereservuaaride kasulik maht ja alustarindi püstitamise aeg on omavahel seotud ning ühe näitaja muutumisel muutuvad ka teised näitajad.

Lähtuvalt Kaitseministeeriumi esitatud seisukohtadest on detailplaneeringu koostamise ajal riigikaitse objektide töövõime tagamise vajadusest lähtuvalt alustarindi võimalik kõrgus kuni 45 meetrit. Detailplaneeringu lahenduses on siiski arvestatud nelja alternatiivse kõrgusega – 45 m, 65 m, 85 m või 100 m – milledest kõrgema kui 45 m alustarindi realiseerumine on võimalik üksnes juhul, kui riigikaitse objektide töövõime tagamiseks rakendatakse kompensatsioonimeetmeid. Alustarindi realiseeritav kõrgus selgitatakse välja järgnevate loamenetluste ja projekteerimise käigus ning tihedas koostöös Kaitseministeeriumiga.

Detailplaneeringuga kehtestatakse maksimaalne võimalik ehitusõigus. Tegelikult realiseeritav ehitusõigus täpsustatakse PHEJ projekteerimise käigus, lähtudes läbiviidavate uuringute ja mõjuhindamise tulemustest ning ametiasutuste seisukohtadest. Mitmesuguste lahendusvariantide olemasolu korral tuleks võimaluse korral eelistada sellist lahendust, millega kaasnevad väiksemad keskkonnahäiringud.

Detailplaneering muudab osaliselt kehtivat Mäetaguse valla üldplaneeringut (kehtestatud Mäetaguse Vallavolikogu 26.06.2014 määrusega nr 15), mille kohaselt on planeeringualal üleriigilise tähtsusega Estonia põlevkivimaardla ning ei ole arvestatud elektriijaama rajamise võimalusega. Detailplaneeringu koostamisel on arvestatud koostamisel oleva Alutaguse valla üldplaneeringuga (vastu võetud Alutaguse Vallavolikogu 30.04.2020 otsusega nr 252), milles on omakorda arvestatud võimalusega pumphüdroelektriijaama kavandamiseks Estonia kaevanduse alale ning viidatud koostatavale detailplaneeringule ja mõjude hindamise läbiviimisele.

Planeeringu koostamise käigus viidi läbi topo-geodeetilised mõõdistustööd, esialgne riskianalüüs, visuaalse mõju uuring ja mürauuring.

Üldplaneeringu koostamisega koos viidi läbi detailplaneeringu KSH, mille käigus anti hinnang kavandatava PHEJ rajatavate objektide kohta ning lähtudes olemasolevast teabest ka maa alla rajatavate objektide (veereservuaar, šahtid ja muud rajatised) ja PHEJ ehitus- ja töötamisaegete keskkonnamõjude kohta.

Lähtuvalt detailplaneeringu ja KSH algatamise otsusest oli mõju hindaja ülesanne viia KSH läbi keskkonnamõju hindamise (edaspidi *KMH*) täpsusega, mille tulemusena tuvastatakse PHEJ keskkonnariskid, võimalikud mõjud looduskeskkonnale ja kogukonnale ning nende leevendamismeetmed nii ehitamise, käitamise kui ka sulgemise etapis. KSH aruande täpsus on seotud kavandatava tegevuse väljatöötatud lahenduse täpsusega. *KMH* täpsus eeldab hindamiseks sisendit projekteerimise tasandil. Kuna detailplaneeringu koostamisega ja KSH läbiviimisega samaaegselt ei koostatud PHEJ tehnoloogilist projekti ja ehitusprojekti (eelprojekti), samuti ei ole teostatud ehitusgeoloogilisi, geotehnilisi ja hüdrogeoloogilisi uuringuid, siis ei olnud PHEJ keskkonnamõju hindamist võimalik läbi viia algatamise otsuses märgitud täpsusastmes. Kavandatav tegevus on kirjeldatav põhimõttelise ehitusliku kontseptsioonina (visioonina), mille keskkonnamõju on hinnatud KSH tasandil.

KSH käigus välja töötatud leevendusmeetmeid tuleb arvesse võtta PHEJ ehitusprojekti koostamisel ning vajadusel neid täiendada ja täpsustada projekteerimise etapis, kui on täpsemalt teada PHEJ ehituslik ja tehnoloogiline lahendus, eriti selle maa-alune osa, ning ehitustööde läbiviimise tehnoloogia ja käitamisaegne töörežiim.

Detailplaneeringu ja KSH eelnõu avalik väljapanek toimus 17.02.2020-17.03.2020. Detailplaneeringu ja KSH eelnõu tutvustav avalik arutelu toimus 20.02.2020 Mäetaguse teenuskeskuses. Detailplaneering ja KSH materjalidega oli võimalik avaliku väljapaneku ajal tutvuda Alutaguse Vallavalitsuses ning valla veebilehel. Avaliku väljapaneku jooksul esitasid Kaitseministeerium, Keskkonnaministeerium ja Keskkonnaamet arvamused ja ettepanekud detailplaneeringu ja KSH kohta. Maanteeamet ja Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet teavitasid, et täiendavaid märkuseid ei ole. Riigis kehtestatud eriolukorra tõttu lükkus edasi 26.03.2020 kavandatud avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu.

Avaliku väljapaneku tulemuste alusel tehti detailplaneeringus ja KSH-s vajalikud muudatused ning menetlus jätkus planeeringu põhilahenduse koostamisega. Detailplaneeringu ja KSH aruande eelnõu avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu toimus 04.06.2020 kell 16.00 Alutaguse Vallavalitsuse Mäetaguse teenuskeskuses.

Detailplaneeringu ja KSH eelnõu esitati kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Kaitseministeeriumile, Keskkonnaministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Keskkonnaametile, Lennuametile, Maanteeametile, Maaametile, Muinsuskaitseametile, Politsei- ja Piirivalveametile, Päästeametile, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile, Terviseametile, Eesti Keskkonnaühenduste Kojale, Väike-Pungerja Külaselts MTÜ-le, Elering AS-le, Elektrilevi OÜ-le, Alutaguse Haldus OÜ-le ning puudutatud ja kaasatud isikutele. Detailplaneeringu lahendust ning KSH aruannet on arvesse võetud ettepanekute osas täiendatud.

Lähtudes eeltoodust ja võttes aluseks kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 1 punkti 32 ning planeerimisseaduse § 86 lõiked 1 ja 2, § 87 lõike 1 ja § 142 lõike 2

Alutaguse Vallavolikogu

o t s u s t a b:

1. Võtta vastu Alutaguse valla Estonia pumphüdroelektrijaama detailplaneering ning tunnistada nõuetele vastavaks keskkonnamõtjude strateegilise hindamise aruanne. Detailplaneering vastab õigusaktidele, on koostatud vastavuses valla ruumilise arengu eesmärkidega ning detailplaneeringu koostamisel on võetud arvesse keskkonnamõtju strateegilise hindamise tulemusi.
2. Alutaguse Vallavalitsusel korraldada Alutaguse valla Estonia pumphüdroelektrijaama detailplaneeringu avalik väljapanek.
3. Käesoleva otsuse peale võib esitada Alutaguse Vallavolikogule vaide haldusmenetluse seaduses sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates otsuse teadasaamise päevast või päevast, millal oleks pidanud otsusest teada saama või esitada kaebuse Tartu Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates otsuse teatavakstegemisest.
4. Otsus jõustub selle teatavakstegemisest.

Raivo Raap
Volikogu esimees

Eelnõu koostas geoinfospetsialist Liina Talistu